

Sygn. akt III AUa 1345/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Małgorzata Pasek
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga (spr.) SO del. do SA Ewa Szafraniuk
Protokolant: protokolant sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 21 czerwca 2017 r. w Lublinie

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 31 października 2016 r. sygn. akt VIII U 818/16

oddala apelację.

Ewa Szafraniuk Małgorzata Pasek Krystyna Smaga

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 czerwca 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 887 ze zm.), ustalił wysokość i podjął wypłatę emerytury A. P. od 1 czerwca 2016 r. od miesiąca zgłoszenia wniosku. ZUS wskazał, iż podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, w tym kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, tj. do 31 maja 2016 r. 304234,09 zł oraz kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 547974,41 zł. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia ustalone na dzień zgłoszenia

wniosku o podjęcie wypłaty emerytury, tj. na 7 czerwca 2016 r - 207,80 miesięcy. Tak wyliczone świadczenie wyniosło 4101,10 zł brutto.

Decyzją z dnia 22 czerwca 2016 r ZUS przeliczył wysokość emerytury wnioskodawcy od 1 czerwca 2016 r, wyliczając wysokość świadczenia na 4107,68 zł brutto.

Wnioskodawca w odwołaniach od tych decyzji nie zgodził się z nimi, bowiem jego świadczenie uległo zmniejszeniu w stosunku do decyzji z 31 marca 2016 r, pomimo zwiększenia na koncie ubezpieczeniowym składek wobec pozostawania w zatrudnieniu przez kolejne dwa miesiące.

W odpowiedziach na odwołania Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o ich oddalenie. Wskazał, iż decyzją z dnia 31 marca 2016 r przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 13 marca 2016 r, od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość emerytury ustalono na podstawie art. 25 i 26 ustawy emerytalnej. Do jej obliczenia przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę (tj. do 29 lutego 2016 r - 203473,22 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego - 586933,79 zł i kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji - 114490,30 zł. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę - 210,70 miesięcy i wynosi 4294,72 zł. Przy ustalaniu wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie, środków zewidencjonowanych na subkoncie oraz kapitału początkowego ostatnią waloryzacją przyjętą do wyliczenia wymienionych wskaźników była waloryzacja kwartalna za III kwartał 2015 r. W decyzji ubezpieczony był pouczony, że wypłata emerytury została zawieszona w związku z kontynuowaniem zatrudnienia, a ostateczna wysokość emerytury zostanie ustalona z chwilą podjęcia wypłaty świadczenia. Decyzją z dnia 14 czerwca 2016 r podjęto wypłatę emerytury od 1 czerwca 2016 r, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, w tym kwota środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, tj. do 31 maja 2016 r - 304234,09 zł i kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 547974,41 zł. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia ustalone na dzień zgłoszenia wniosku o podjęcie wypłaty emerytury, na 7 czerwca 2016 r - 207,80 miesięcy. Przy ustalaniu składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie, środków zewidencjonowanych na subkoncie oraz kapitału początkowego ostatnią waloryzacją przyjętą do wyliczenia ww. wskaźników była waloryzacja roczna za 2015 r, która była mniej korzystna, niż waloryzacja kwartalna przyjęta do ustalenia wysokości emerytury w decyzji z dnia 31 marca 2016 r, co miało wpływ na wysokość emerytury, która uległa obniżeniu. Decyzja o przyznaniu, jak i zaskarżone decyzje zostały wydane prawidłowo, przy uwzględnieniu zasad waloryzacji z art. 25a ustawy emerytalnej.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 31 października 2016 r:

I. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił A. P. wysokość emerytury na 1 czerwca 2016 r przy przyjęciu podstawy wymiaru emerytury, na który składa się zwaloryzowany kapitał początkowy oraz suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej na dzień 1 czerwca 2015 r,
- 2) kwoty składek należnych za 2015 r poddanych waloryzacji kwartalnej obejmujących stan konta za pierwszy, drugi i trzeci kwartał tego roku,
- 3) nominalnej kwoty składek należnych po zakończeniu trzeciego kwartału 2015 r do dnia 31 maja 2016 r.

Sąd pierwszej instancji oparł swoje rozstrzygnięcie na podstawie następujących ustaleń faktycznych i ich oceny prawnej.

A. P., urodzony (...), 23 marca 2016 r wystąpił z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury. Decyzją z dnia 31 marca 2016 r ustalono mu prawo do emerytury od 13 marca 2016 r, od osiągnięcia wieku emerytalnego. Wysokość świadczenia została ustalona na podstawie art. 25 i 26 ustawy emerytalnej na kwotę 4294,72 zł. brutto (k. 13-14 a.e.). Do obliczenia emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem ich waloryzacji, zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę (tj. do 29.02.2016r.) - 203473,22 zł, kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego - 586933,79 zł oraz kwotę środków zewidencjonowanych na subkoncie, z uwzględnieniem ich waloryzacji - 114490,30 zł. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, które ustalono na dzień zgłoszenia wniosku o emeryturę - 210,70 miesięcy. Emerytura ustalona w podany sposób wynosi 4294,72 zł. Przy ustalaniu wysokości składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie, środków zewidencjonowanych na subkoncie oraz kapitału początkowego ostatnią waloryzacją przyjętą do wyliczenia świadczenia była waloryzacja kwartalna za III kwartał 2015 r. Wypłata świadczenia została zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia, a wysokość świadczenia, jak wynika z informacji zawartej w decyzji, zostanie ustalona w ostatecznej kwocie z chwilą podjęcia jej wypłaty, tj. po rozwiązaniu stosunku pracy i zgłoszeniu wniosku o podjęcie jej wypłaty.

W dniu 8 czerwca 2016 r wnioskodawca złożył w ZUS świadectwo pracy z 31 maja 2016 r, z którego wynikało, że był zatrudniony do 31 maja 2016 r. Wniósł o wznowienie wypłaty emerytury (świadectwo pracy, k. 16 akt ZUS, wniosek k. 15 akt ZUS). ZUS zaskarżoną decyzją z dnia 14 czerwca 2016 r przeliczył emeryturę, ustalając jej wysokość na 4101,10 zł brutto i podjął wypłatę świadczenia od 1 czerwca 2016 r. Dnia 22 czerwca 2016 r Zakład przeliczył ponownie świadczenie, ustalając jego wysokość na 4107,86 zł brutto od 1 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy zważył, że stan faktyczny sprawy jest bezsporny, spór dotyczy oceny prawnej przepisów mających w sprawie zastosowanie przy wyliczeniu wysokości świadczenia.

Sąd przypomniał, iż zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy emerytalnej, waloryzację przeprowadza się corocznie od 1 czerwca każdego roku (...) z uwzględnieniem art. 25a ustawy. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu. Stosownie do ust. 4 przepisu, waloryzacji podlega kwota składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na dzień 31 stycznia roku, za który jest przeprowadzona waloryzacja.

Art. 25a ustawy emerytalnej w ust. 1 stanowi, że przy ustalaniu wysokości emerytury kwota składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, jest waloryzowana kwartalnie. W przypadku ustalania wysokości emerytury:

- 1) w pierwszym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za trzeci kwartał poprzedniego roku;
- 2) w drugim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za czwarty kwartał poprzedniego roku;
- 3) w trzecim kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za pierwszy kwartał danego roku;
- 4) w czwartym kwartale danego roku - ostatniej kwartalnej waloryzacji składek dokonuje się za drugi kwartał danego roku (art. 25a ust. 2).

Waloryzacja roczna jest mechanizmem przeprowadzanym na indywidualnym koncie ubezpieczonego, który jeszcze nie nabył uprawnień emerytalnych, bądź nie wystąpił o ich ustalenie. Natomiast przepis art. 25a ustawy emerytalnej, który stanowi uszczegółowienie regulacji zawartej w art. 25, ma zastosowanie przy ustalaniu wysokości emerytury do składek na ubezpieczenie emerytalne zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację, o której mowa w art. 25, wówczas kwota tych składek waloryzowana

jest kwartalnie. W tej sprawie istotnym jest, że na mocy zaskarżonej decyzji nastąpiło podjęcie wypłaty emerytury wnioskodawcy z uwagi na zakończenie zatrudnienia. Zaskarżona decyzja z dnia 14 czerwca 2016 r nie była decyzją przyznającą prawo do świadczenia, lecz była to decyzja "o ustaleniu wysokości i podjęciu wypłaty emerytury". W tym stanie rzeczy składki zewidencjonowane na koncie wnioskodawcy po 31 stycznia 2015 r powinny zostać zwaloryzowane w oparciu o przepis art. 25a ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, tj. przy zastosowaniu waloryzacji kwartalnej. Regulacja ta bowiem została wprowadzona w celu zapewnienia osobom nabywającym prawo do emerytury w różnych miesiącach roku (w przypadku wnioskodawcy w marcu 2016 r), że nie będą wyłączone z waloryzacji te okresy, które nie są objęte waloryzacją roczną. W orzeczeniach z dnia 3 listopada 2015 r, (III UZP 12/15 niepublik.) i z dnia 6 października 2015 r (III UZP 9/15, Lex nr 1923849) Sąd Najwyższy wskazał, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz. Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w sposób podany w art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W odniesieniu do emerytury nabytej na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej ryzykiem emerytalnym było osiągnięcie wieku emerytalnego, zatem wypłata emerytury następowała bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Decyzja wydawana była tylko raz i w ustawie nie przewidziano przepisu ustalającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki. W tym kontekście wysokość emerytury ubezpieczonego w systemie zdefiniowanej składki została ustalona prawidłowo w marcu 2016 r, w dniu nabycia przez niego prawa do emerytury. Sąd powołał się na wyrok Sądu Apelacyjny w Lublinie z dnia 11 maja 2016 r, III AUa 447/15.

Na podstawę obliczenia emerytury, przyznanej jak w przypadku wnioskodawcy - w II kwartale 2016 r składa się - obok zwaloryzowanego kapitału początkowego - suma:

- 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2015 r (kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2014 r),
- 2) kwoty składek należnych za 2015 r poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25a ust 1 pkt 2 ustawy, obejmująca - stan konta po pierwszym kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał 2015 r; stan konta po drugim kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał 2015 r, stan konta po trzecim kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca października tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za trzeci kwartał 2013 r oraz stan konta po czwartym kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca stycznia 2016 r) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za czwarty kwartał 2015 r,
- 3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu czwartego kwartału 2015 r do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, która w świetle art. 25a ust 1 pkt 2 ustawy nie podlegają waloryzacji kwartalnej, gdyż ta kończy się wraz z czwartym kwartałem 2015 r, a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną przypadająca na dzień 1 czerwca 2016 r.

Obie zaskarżone decyzje, przyjmujące inny mechanizm wyliczenia wysokości świadczenia wnioskodawcy, są nie prawidłowe, bowiem ze sposobu ich wyliczenia należałoby wnioskować, iż skarżący nabył prawo do świadczenia nie decyzją z dnia 31 marca 2016 r z dniem 13 marca 2016 r, ale dopiero decyzją z dnia 14 czerwca 2016 r, co jest oczywiście nieprawidłowe. Sąd wydając wyrok dokonał opisowego sposobu ustalenia wysokości emerytury, bowiem kwota świadczenia ustalona decyzją z dnia 31 marca 2016 r ulegnie, na dzień podjęcia wypłaty - 1 czerwca 2016 r wzrości przy uwzględnieniu składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego w okresie dwóch kolejnych miesięcy - kwietnia i maja 2016 r.

Z tych względów i na mocy powołanych przepisów oraz na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniósł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., zaskarżając wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisów, w szczególności art. 25 ustawy z dnia

17 grudnia 1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r, poz. 887 ze zm.) - przewidującego w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy wyłącznie roczną waloryzację składek i kapitału początkowego w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy przyznał wnioskodawcy prawo do waloryzacji kwartalnej przewidzianej w art. 25a ustawy.

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołań.

Skarżący wskazał, że stan faktyczny w sprawie nie budził kontrowersji. Spór natomiast dotyczy jego oceny prawnej, a w szczególności zastosowania przepisów odnoszących się do sposobu waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego. Powołał się na przepisy art. 25 ust. 1, 3, 4, art. 25a ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej.

Apelujący podkreślił, że w sprawie sporny jest mechanizm ustalania wysokości nowej emerytury przy zastosowaniu waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego. W odwołaniach wnioskodawca kwestionował prawidłowość obliczenia świadczenia w związku z tym, że okazało się ono niższe, niż ustalone we wcześniejszej decyzji z dnia 31 marca 2016 r przyznającej prawo do emerytury. W ocenie Sądu, do ustalenia podstawy obliczenia emerytury należy przyjąć mechanizm waloryzacji kwartalnej składek zewidencjonowanych na koncie za rok 2015. Sąd uznał, że niedopuszczalna jest waloryzacja roczna w stosunku do osób, których prawo do emerytury zostało już ustalone, natomiast w czerwcu danego roku ponownie obliczana jest wysokość świadczenia i podejmowana wypłata w związku z ustaniem zatrudnienia. Sąd oparł się na orzeczeniach Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2015 r, III UZP 12/15, z dnia 6 października 2015 r, III UZP 9/15.

Skarżący nie zgodził się z twierdzeniem, że jeśli wysokość emerytury jest ustalana w czerwcu 2016 r, to ostatnią waloryzacją roczną jest waloryzacja przeprowadzona 1 czerwca 2015 r. Waloryzacji kwartalnej podlegają natomiast kwoty składek zaewidencjonowanych na koncie wnioskodawcy po dniu 31 stycznia 2015 r. Jak to wprost wynika z treści art. 25 ustawy emerytalnej, waloryzacja roczna jest mechanizmem przeprowadzanym na indywidualnym koncie ubezpieczonego, w stosunku do którego nie podjęto jeszcze wypłaty emerytury. Według tej reguły dokonana została na dzień 1 czerwca 2016 r waloryzacja kapitału początkowego wnioskodawcy za 2015 r. Natomiast art. 25a ustawy emerytalnej, który stanowi uszczegółowienie regulacji zawartej w art. 25, ma zastosowanie przy ustalaniu wysokości emerytury do składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po dniu 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację (w przypadku wnioskodawcy po 31 grudnia 2014 r), o której mowa w art. 25, wówczas kwota tych składek waloryzowana jest kwartalnie.

Rozstrzygnięcie pozostaje w sprzeczności z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej. Z przepisu tego wynika, że o sposobie obliczenia nowej emerytury decyduje data wypłaty świadczenia, nie data ustalenia prawa. Zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy emerytalnej waloryzację składek przeprowadza się corocznie, od dnia 1 czerwca każdego roku, poczynając od waloryzacji za rok 2000, z uwzględnieniem art. 25a. W wyniku przeprowadzonej waloryzacji stan konta nie może ulec obniżeniu. W myśl art. 25 ust. 9, wskaźnik waloryzacji składek za rok 2000 jest równy wskaźnikowi wzrostu przeciętnego wynagrodzenia za 2000 r w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1999 r Prezes Głównego Urzędu Statystycznego ogłasza w formie komunikatu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", do 20. dnia pierwszego miesiąca każdego kwartału, wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem za poprzedni kwartał (ust. 11). Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", do 25. dnia miesiąca poprzedzającego termin waloryzacji, wskaźnik waloryzacji składek za poprzedni rok i kwartał (ust. 12).

Zdaniem apelującego, podstawową zasadą rządzącą waloryzacją konta ubezpieczonego jest zasada wynikająca z art. 25 ust. 3 ustawy emerytalnej, że składki zewidencjonowane na indywidualnym koncie ubezpieczonego waloryzowane są co roku przy zastosowaniu rocznego wskaźnika waloryzacji. Operację tę przeprowadza się od 1 czerwca każdego roku, a podlega jej kwota składek zapisanych na koncie ubezpieczonego według stanu na 31 stycznia roku, za który przeprowadza się tą waloryzację. Metoda roczna nie uwzględnia jednak dowartościowania składek za ostatnie miesiące ubezpieczenia przed przejściem na emeryturę, zewidencjonowane po 31 stycznia, dlatego roczną waloryzację uzupełnia waloryzacja kwartalna za ostatnie kwartały niestanowiące pełnego roku kalendarzowego. Ratio legis

art. 25a polega na zagwarantowaniu podwyższenia świadczenia emerytalnego w taki sposób, aby stan konta osób przechodzących na emeryturę uwzględniał przyrost przypisu składek przypadający po ostatniej waloryzacji rocznej. Waloryzacji kwartalnej dokonuje się za okres, który nie był objęty waloryzacją roczną. Mechanizm waloryzacji rocznej polega na tym, iż w czerwcu danego roku waloryzuje się składki należne do końca poprzedniego roku kalendarzowego, podlegające zaewidencjonowaniu na koncie ubezpieczonego do dnia 31 stycznia następnego roku (art. 47 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.), będącego rokiem waloryzacji. Wskaźnik waloryzacji rocznej za poprzedni rok ogłaszany jest do 25 maja kolejnego roku i tym wskaźnikiem dokonuje się waloryzacji w czerwcu. Sumując, waloryzacja roczna sprowadza się do podwyższenia, wskutek zastosowania wskaźnika waloryzacji rocznej, kwoty składek należnych na koniec poprzedniego roku, a zewidencjonowanych na koncie do dnia 31 stycznia roku waloryzacji. Natomiast składki należne za okres po 31 grudnia, które nie są objęte waloryzacją roczną, podlegają waloryzacji kwartalnej według reguł art. 25a ustawy emerytalnej. W trybie art. 25a ustawy waloryzowana jest kwota składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego na ostatni dzień pierwszego miesiąca kwartału, za który przeprowadza jest waloryzacja, powiększona o kwoty uzyskane w wyniku poprzednich waloryzacji kwartalnych. Jest to system obliczeń o charakterze narastającym, który polega na dodawaniu kwoty otrzymanej w wyniku poprzedniej waloryzacji i kwoty składek należnych za dany kwartał, a następnie podwyższeniu tej sumy wskaźnikiem waloryzacji kwartalnej (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 26 lutego 2016 r., III AUa 267/15).

Apelujący powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego, zawarte w uzasadnieniu postanowienia z dnia 3 listopada 2015 r., III UZP 12/15, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz, albo w dniu nabycia prawa, albo w dniu realizacji ryzyka (rozwiązanie stosunku pracy). Tak ustalona emerytura może być już tylko zwiększona w przypadku dalszego opłacania składek, według reguł zawartych w art. 108 w związku z art. 183 ust. 6 ustawy emerytalnej. W ustawie nie przewidziano bowiem przepisu dopuszczającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury kapitałowej po zawieszeniu świadczenia, jak w art. 110 dla emerytur obliczanych od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15 ustawy. Skarżący zauważył, że jeżeli z wnioskiem o emeryturę wystąpiła osoba, kontynuująca zatrudnienie u dotychczasowego pracodawcy bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy - w podstawie obliczenia świadczenia uwzględnia się kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne (z uwzględnieniem ich waloryzacji), zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, od którego została przyznana emerytura, oraz kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego. Takie obliczenie emerytury nie jest - zgodnie z art. 25 i 26 ustawy emerytalnej - ostatecznym obliczeniem emerytury i ma charakter zaliczkowy. Ostateczne obliczenie wysokości emerytury zgodnie z art. 25 i 26 ustawy następuje najwcześniej po zgłoszeniu wniosku o podjęcie wypłaty emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy umożliwiającego ustalenie miesiąca, od którego przysługuje wypłata emerytury. Dopiero po zgłoszeniu takiego wniosku Zakład może ustalić podstawę obliczenia emerytury, uwzględniając również kwotę składek (z uwzględnieniem ich waloryzacji), zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca kalendarzowego poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury (art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej). W związku z powyższym w przypadku ostatecznego ustalania wysokości emerytury w czerwcu 2016 r., składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego podlegają rocznej waloryzacji przeprowadzanej 1 czerwca 2016 r. (za rok 2014).

Apelujący przedstawił szczegółowy mechanizm waloryzacji składek. Zgodnie z cytowanymi przepisami zwaloryzowaną składkę emerytalną stanowiącą podstawę naliczenia emerytury tworzą cztery składowe: I składki roczne (suma za dany rok) waloryzowane wskaźnikami waloryzacji rocznej, II składki roczne (suma za dany rok) waloryzowane wskaźnikami waloryzacji kwartalnej, III składki kwartalne (suma za kwartał) waloryzowane wskaźnikami waloryzacji kwartalnej, IV składki kwartalne niewaloryzowane. W związku z powyższym Zakład prawidłowo zwaloryzował składki emerytalne poczynając od składek za 1999 r., przy uwzględnieniu wskaźnika rocznego waloryzacji za 2000 r - 112,72%, za 2000 r przy uwzględnieniu wskaźnika rocznego waloryzacji za 2001 r - 106,68%, i na tej samej zasadzie 2001 r - 101,90%, 2002 r - 102,00%, 2003 r - 103,63%, 2004 r - 105,55%, 2005 r - 106,90%, 2006 r - 112,85%, 2007 r - 116,26%, 2008 r - 107,22%, 2009 r - 103,98%, 2010 r - 105,18%, 2011 r - 104,68%, 2012 r - 104,54%, 2013 r - 102,06% i za rok 2014 r - przy uwzględnieniu wskaźnika waloryzacji za 2015 r - 105,37%. Stanowi to wykonanie pkt I wyżej przedstawionego mechanizmu waloryzacji. W przypadku wnioskodawcy, któremu

ustalono wysokość i podjęto wypłatę emerytury od 1 czerwca 2016 r, dokonano za I, II i III kwartał 2015 r waloryzacji kwartalnej (za I kwartał 2015 r wskaźnikiem 100,50%, tj. wskaźnikiem za II kwartał 2015 r, za II kwartał 2015 r - wskaźnikiem 100,00%, tj. wskaźnikiem za III kwartał 2015 r i za III kwartał 2015 r - 100,00%, tj. wskaźnikiem za IV kwartał 2015 r). Stanowi to wykonanie pkt III wyżej przedstawionego mechanizmu waloryzacji. Nie podlegają żadnej waloryzacji składki za IV kwartał 2015 r i styczeń - maj 2016 r (wnioskodawca pozostawał w zatrudnieniu do 31 maja 2016 r). Stanowi to wykonanie pkt IV wyżej przedstawionego mechanizmu waloryzacji.

Zakład nie zgodził się, że jeśli wysokość emerytury jest ustalana w czerwcu 2016 r, to ostatnią waloryzacją roczną jest waloryzacja przeprowadzona 1 czerwca 2015 r i dotyczy ona składek należnych do końca 2014 r, a zaewidencjonowanych na koncie do 31 stycznia 2015 r. Waloryzacji kwartalnej podlegają natomiast kwoty składek należnych od 1 stycznia 2015 r, które będą już poddane kolejnej rocznej waloryzacji. Wprost z powołanego art. 25 ustawy emerytalnej wynika, że waloryzacji roczna jest mechanizmem przeprowadzanym na indywidualnym koncie ubezpieczonego, w stosunku do którego nie podjęto jeszcze wypłaty emerytury. Według tej reguły dokonana została na 1 czerwca 2016 r waloryzacja składek wnioskodawcy za 2014 r wskaźnikiem waloryzacji za rok 2015 r. Natomiast art. 25a ustawy emerytalnej, który stanowi uszczegółowienie regulacji z art. 25, ma zastosowanie przy ustalaniu wysokości emerytury do składek na ubezpieczenie emerytalne zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego po 31 stycznia roku, za który przeprowadzono ostatnią waloryzację (w przypadku wnioskodawcy po 31 grudnia 2014 r), o której mowa w art. 25, wówczas kwota tych składek waloryzowana jest kwartalnie. Dlatego w przypadku wnioskodawcy nie dokonano waloryzacji, o której mowa w punkcie II przedstawionego mechanizmu waloryzacji. W takim przypadku na podstawę obliczenia emerytury składa się - obok zwaloryzowanego kapitału początkowego składek na subkoncie - suma: 1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2016 r (czyli kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2014 r - waloryzowanych wskaźnikiem waloryzacji rocznej za rok 2015, opublikowanym w Monitorze Polskim za rok 2016, poz. 456 z 20 maja 2016 r); 2) składki kwartalne (suma za kwartały I-III 2015 r) waloryzowane wskaźnikami waloryzacji kwartalnej odpowiednio za II, III i IV kwartał roku 2015 (opublikowane w Monitorze Polskim za rok 2015, poz. 825 z 21 września 2015 r, poz. 1269 z 16 grudnia 2015 r i za rok 2016, poz. 224 z 9 marca 2016 r); 3) nominalnej kwoty składek należnych za okres od 1 października 2015 r do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, gdyż te składki nie podlegają waloryzacji kwartalnej, a jednocześnie nie zostaną objęte kolejną waloryzacją roczną przypadającą w czerwcu 2016 r.

W ocenie apelującego, Sąd nieprawidłowo zastosował przepis art. 25 i art. 25a ustawy emerytalnej. Przytoczona w uzasadnieniu wyroku interpretacja tych przepisów nie znajduje potwierdzenia w ich treści. Ponadto w sentencji wyroku Sąd pominął całkowicie fakt, że wnioskodawca był członkiem OFE i posiadał środki zgromadzone na subkoncie, które podlegają odmiennym zasadom waloryzacji opisanym w art. 40c ustawy systemowej. Zakład prawidłowo obliczył świadczenie wnioskodawcy a decyzja organu rentowego odpowiada prawu, w szczególności przepisom ustawy emerytalnej i ustawy systemowej. Wskazując na powyższe, organ rentowy wnosi o uwzględnienie podniesionych w apelacji zarzutów oraz częściową zmianę wyroku Sądu poprzez oddalenie odwołań.

Opierając się na ustaleniach faktycznych i na rozważaniach prawnych Sądu pierwszej instancji **Sąd Apelacyjny zważył co następuje:**

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń, a orzeczenie odpowiada prawu. Sąd Apelacyjny akceptuje ustalenia faktyczne i wywody prawne Sądu pierwszej instancji, dlatego nie zachodzi konieczność ich powtarzania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1997 r, II UKN 61/97, OSNAP 1998/3/104, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1998 r, II CKN 923/97, OSNC 1999/3/6, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 1999 r, I PKN 21/98, OSNAP 2000/4/143, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2002 r, IV CKN 1244/00 Lex nr 55521).

Zarzuty naruszenia prawa materialnego, wskazanego w apelacji nie są zasadne. Sąd Apelacyjny podziela wykładnię przepisów art. 26 ust. 1 i 2 i art. 25 i 25a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przedstawioną przez Sąd Okręgowy.

Trafnie wskazał Sąd Okręgowy, że wysokość emerytury jest obliczana raz, w decyzji ustalającej prawo do świadczenia. W odniesieniu do wnioskodawcy prawo do emerytury ustalone zostało w decyzji z dnia 31 marca 2016 r od 13 marca 2016 r, i w tej decyzji ustalona została wysokość emerytury. Spełnione zostały przesłanki do nabycia prawa do świadczenia, były wszystkie dane dotyczące stażu ubezpieczeniowego i wysokości składek na tę datę, nie było przesłanką nabycia prawa do emerytury zaprzestanie zatrudnienia. Dlatego decyzja ta nie ma charakteru decyzji zaliczkowej. Zatem ustalenie prawa do emerytury wnioskodawcy nastąpiło w I kwartale 2016 r, a nie jak omyłkowo w uzasadnieniu podał Sąd Okręgowy, w II kwartale.

Na mocy zaskarżonych decyzji nastąpiło podjęcie wypłaty emerytury ubezpieczonego z uwagi na zakończenie zatrudnienia z dniem 31 maja 2016 r. Zaskarżone decyzje z dnia 14 czerwca 2016 r i 22 czerwca 2016 r, nie były decyzjami przyznającymi prawo do świadczenia, lecz były to decyzje ustalające wysokość i podejmujące wypłatę emerytury, do której prawo ustalone już zostało wcześniejszą decyzją z dnia 31 maja 2016 r.

Wykładnia art. 25a ust. 1 w związku z art. 25a ust. 2 i 3 ustawy emerytalnej prowadzi do wniosku, że przy ustalaniu prawa w danym roku pomija się waloryzację roczną przeprowadzania 1 czerwca tego roku, w którym świadczenie jest przyznawane. W takim stanie rzeczy składki zaewidencjonowane na koncie ubezpieczonego, które nie będą objęte waloryzacją roczną, powinny zostać zwaloryzowane w oparciu o przepis art. 25a ust. 2 pkt 2 ustawy emerytalnej, tj. przy zastosowaniu waloryzacji kwartalnej. Regulacja ta została wprowadzona w celu zapewnienia osobom nabywającym prawo do emerytury w różnych miesiącach roku (w przypadku wnioskodawcy w marcu 2016 r), że nie będą wyłączone z waloryzacji te okresy, które nie są objęte waloryzacją roczną.

W postanowieniu z dnia 6 października 2015 r, III UZP 9/15, Sąd Najwyższy wskazał, że przyjęty w podanych przepisach (art. 25a ust. 2 ustawy emerytalnej) mechanizm waloryzacji składek pozostaje w pewnej niezgodzie z literalnym brzmieniem art. 25 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który stanowi o - będącej podstawą obliczenia emerytury - kwocie składek na ubezpieczenie emerytalne z uwzględnieniem waloryzacji składek zaewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Literalnie rzecz ujmując, waloryzacji powinna podlegać kwota składek za wszystkie miesiące poprzedzające miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. W rzeczywistości zaś regulacja art. 25a ust. 1 ustawy wyłącza spod waloryzacji część miesięcy przypadających na ten okres. Sąd Najwyższy w orzeczeniu tym przedstawił dokładnie mechanizm ustalania podstawy obliczenia emerytury. (Lex nr 1923849).

W postanowieniu z dnia 3 listopada 2015 r, III UZP 12/15, Sąd Najwyższy podkreślił, że kwotę emerytury w systemie zdefiniowanej składki ustala się tylko raz. Tak ustalona emerytura może być już tylko powiększona w przypadku dalszego opłacania składek w sposób podany w art. 108 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W odniesieniu do emerytury nabytej na podstawie art. 24 ustawy, ryzykiem emerytalnym było osiągnięcie wieku emerytalnego zatem wypłata emerytury następowała bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Decyzja wydawana była tylko raz i w ustawie nie przewidziano przepisu ustalającego tryb przeliczenia podstawy wymiaru emerytury w systemie zdefiniowanej składki.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zasada ustalania prawa do emerytury tylko raz i zasada niepomniejszania wysokości ustalonej emerytury powinny być respektowane przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury, przy podjęciu jej wypłaty po zaprzestaniu zatrudnienia przez ubezpieczonego. W tym kontekście wysokość emerytury ubezpieczonego w systemie zdefiniowanej składki została ustalona prawidłowo decyzją z dnia 31 marca 2016 r, to jest decyzją ustalającą prawo do emerytury.

Na podstawie obliczenia emerytury przyznanej wnioskodawcy w I kwartale 2016 r, jak prawidłowo wskazał Sąd pierwszej instancji w treści zaskarżonego wyroku, składa się (obok zwaloryzowanego kapitału początkowego) suma:

1) kwoty składek ustalonej po ostatniej rocznej waloryzacji przeprowadzonej 1 czerwca 2015 r (kwoty zwaloryzowanych składek należnych do końca 2014 r),

2) kwoty składek należnych za 2015 rok poddanych waloryzacji kwartalnej w myśl art. 25 a ust 1 pkt 2 ustawy, obejmującej – stan konta po pierwszym kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca kwietnia tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za pierwszy kwartał 2015 r; stan konta po drugim kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca lipca tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za drugi kwartał 2015 r, stan konta po trzecim kwartale 2015 r (kwota składek zaewidencjonowanych do końca października tego roku) zwaloryzowany wskaźnikiem waloryzacji za trzeci kwartał 2015 r,

3) nominalnej kwoty składek należnych za okres po zakończeniu trzeciego kwartału 2015 r do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty emerytury, to jest do 31 maja 2016 r.

Odnosząc się do argumentu, że składki zewidencjonowane na subkoncie ubezpieczonego waloryzowane są w inny sposób podnieść należy, że art. 40c mówi o ich rocznej waloryzacji, ale art. 40d dopuszcza waloryzację kwartalną. Zatem składki na subkoncie waloryzowane są w analogiczny sposób jak składki na koncie ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny w Lublinie podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w wyroku z dnia 11 maja 2016 r w sprawie III AUa 447/15 i w wyroku z dnia 2 lutego 2017 r w sprawie III AUa 845/16.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako bezzasadną.